

Saksfremlegg

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Formannskap	87/10	15.06.2010
Kommunestyre	38/10	23.06.2010

Sign. Eksp. 24/6-10	Eksp. til: Kommunal- og regionaldept.
------------------------	--

C.K.

Uttalelse – Vurdering om opprettelse av sentral valgenhet

Foreliggende dokumenter:

- Høringsnotat fra Kommunal- og regionaldept. dat 11.05.10 vedr. opprettelse av sentral valgenhet

Sakens bakgrunn

På bakgrunn av en rapport fra Difi (Direktoratet for forvaltning og IKT), vurderer KRD om det skal opprettes en sentral valgenhet underlagt departementet som får en rolle som direktorat.

I høringsnotatet presiseres følgende:

Regjeringen har ikke tatt stilling til om det bør etableres en sentral valgenhet. Heller ikke er det tatt stilling hvordan en slik valgenhet bør organiseres. Før en tar stilling til disse spørsmålene, ønsker departementet å gjennomføre en bred høringsrunde der høringsinstansene inviteres til å komme med innspill på de forslag som ligger i rapporten.

Departementet vil i løpet av høsten legge fram en proposisjon for Stortinget med forslag til enkelte endringer i valgloven. Vi tar sikte på å gi en omtale av DIFI-rapporten og høringsinstansenes syn på denne i proposisjonen. Dersom det skal etableres en statlig valgenhet vil vi imidlertid måtte komme tilbake til eventuelle lovendringer på et senere tidspunkt.

I rapportens oppsummering står det følgende:

På oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) har Difi utredet etablering av en egen enhet som kan overta departementets oppgaver med forberedelse og gjennomføring av valg.

Begrunnelse for oppdraget

Med tanke på å sikre tilliten til en upartisk valgavvikling kan det være grunn til å vurdere om det bør organiseres en større avstand mellom politisk ledelse og det administrative arbeidet med å gjennomføre valg. Dessuten er det behov for å skille ut de operative oppgavene for å sikre disse ressurser en mer kontinuerlig oppmerksomhet, og for å gi departementet økt kapasitet til å ivareta mer prinsipielle spørsmål. Et sentralt moment er at de operative oppgavene er i ferd med å utvides vesentlig pga. en mer ressurskrevende forsøksvirksomhet, bl.a. med elektronisk stemmegivning.

Premisser for organisering

Difi peker på en rekke hensyn som er relevante når valgadministrasjonen skal organiseres med en sentral valgenhet underlagt KRD. En del hensyn gjelder generelt ved organisering av forvaltningsorganer, så som styrbarhet, faglighet, rettssikkerhet og effektivitet. Enkelte av disse er det grunn til å vektlegge spesielt for valgadministrasjonen, så som behovet for å sikre tilliten til upartiskhet (som springer ut av rettssikkerhetshensynet) og behovet for faglig kvalitetssikring for å unngå feil. I tillegg kommer enkelte særlige hensyn og særtrekk ved den norske valgadministrasjonen, bl.a. er den svært desentralt organisert, det er en høy grad av tillit til at regler følges, og på sentralt nivå er det bare normer om god forvaltningsskikk som regulerer forholdet mellom politikk og administrasjon.

I vurderingen av oppgavefordelingen mellom KRD og en ny sentral valgenhet er det lagt til grunn at flest mulig oppgaver bør overføres for å gi den nye enheten en størrelse som gir et visst grunnlag for et fagmiljø og en effektiv drift.

Sekretariatsrolle eller direktorsrolle?

Skal valgenheten i hovedsak ha en iverksettende sekretariatsrolle begrenset til å forvalte et detaljert regelverk, samt yte enkelte tjenester til brukerne? Eller skal den i tillegg også ha en mer faglig direktorsrolle som også omfatter å være faglig rådgiver for departementet og å være kompetanseorgan utad? Det foreslås å legge til rette for at valgenheten får en direktorsrolle. Dette vil gi størst avlastning for departementet uten at det trenger å gå på bekostning av legitime styringsbehov. Valgenheten vil dessuten bli et mer attraktivt arbeidssted med en slik bredere definert rolle.

Hvor stor uavhengighet bør en sentral valgenhet ha?

For å sikre tilliten til en upartisk valgavvikling er det ikke vurdert som tilstrekkelig å basere seg på den uavhengigheten som ligger i et ordinært departement-direktorsforhold. Det er riktig nok ikke påvist konkrete tegn til at valgadministrasjonens upartiskhet faktisk har sviktet, eller at den er blitt oppfattet å svikte. Ut fra en prinsipiell vurdering av betydningen av upartiskhet i valgadministrasjonen og med tanke på sårbarheten ved en eventuell sviktende tillit, foreslår Difi likevel følgende begrensninger i statsrådets formelle styringsmuligheter:

- Lovfesting av valgenhetens ansvar og rolle*
- Avskjæring av departementets instruksjonsmyndighet når det gjelder enkeltvedtak*
- Bruk av uavhengig klagenemnd for klager på lokalvalg og tilskuddstildeling*
- Direktør ansatt på et langvarig åremål uten adgang til gjenoppnevning*
- Vedtekter fastsatt i kgl.res. som markerer den upartiske rollen for valgenheten.*

Samlet sett vil dette kunne legge presise styringsbegrensninger som etter Difis syn vil være tilpasset valgenhetens behov for uavhengighet.

Kapasitet og kompetanse

Ut fra den skisserte oppgavefordelingen er det anslått at 8 av de ca 10 årsverk som KRD nå disponerer til valgforberedelser og -gjennomføring, bør overføres til en ny sentral valgenhet. Dette vil primært være personell med IT- og juridisk kompetanse, samt praktisk erfaring med valgavvikling. Nyrekruttering bør omfatte direktør, administrasjonssjef, kommunikasjonsrådgiver og enkelte fagpersoner. Til sammen anslås nødvendig bemanning til 13-15 årsverk med tillegg for leie/kjøp av kapasitet til fellestjenester og intern administrasjon.

Lokalisering

Sannsynlige konsekvenser ved en lokalisering utenfor Oslo er økt reisetid, tap av nøkkelkompetanse, mindre tilgang til relevant kompetanse, økte reisekostnader og lavere leiekostnader, samt ekstra

gjennomføringskostnader sammenliknet med lokalisering i Oslo. På denne bakgrunn foreslår Difi noen kriterier for stedsvalget:

- *Det bør foreligge gode kommunikasjonsmuligheter fysisk og teknologisk*
- *Hvis det vurderes som helt nødvendig å få personer med nøkkelkompetanse til å bli med over i den nye enheten, kan et kriterium være begrenset reisetid fra Oslo slik at det er lettere å få slike personer til å bli med i en overgangsperiode.*
- *Tilgang til nødvendig kompetanse på lokaliseringsstedet, i første rekke juridisk og IT-kompetanse, gjerne også nærhet til slike fagmiljøer.*
- *Mulighet for samlokalisering med en vertsinstitusjon for å kunne utnytte administrative ressurser bedre, helst med en statlig virksomhet for utnytte felles kompetanse på statlige fellessystemer og felles regler.*

Gjennomføring av etableringen

En etablering av ny statlig virksomhet må grovt sett igjennom en planleggingsfase, en interimsperiode og selve den formelle og faktiske etableringen. For disse fasene skisserer Difi en del temaer (bl.a. bemanning, overføring av kompetanse fra KRD, intern organisering, ekstern informasjon, lokaler) som må håndteres og litt om hvordan dette kan gjøres.

Vurdering

Generelt vil det være en fordel med en sentral valgenhet som har det overordnede ansvar for valg i Norge. Som det påpekes i rapporten er dagens ordning slik at fylkesmannen har oppgaver av rådgivende art i forhold til valglovgivningen i løpet av perioden man arbeider med valg i et valgår. Ellers har de ikke formelle oppgaver knyttet til valg. Det kan være en kvalitetssikring at man får en enhet som har jevnlig oppdatering av sin kompetanse innen valg.

Etter resultatene av den kommende prøveprosjektet med E-valg er evaluert, vil det sannsynligvis bli innført en slik ordning i en eller annen form i alle kommuner. Staten har også planer om å ha ett sentralt dataprogram for gjennomføring av valg. Dette vil med fordel også kunne administreres gjennom en sentral valgenhet.

Organisering:

Det synes som en god løsning ved én enhet som får en direktoratsrolle, og som har oppgaver og ansvarsmyndighet som er regulert gjennom lov. Det at statsråden får bare en delvis instruksjonsmyndighet over enheten vil kunne bidra til å styrke enhetens integritet i forhold til upartiske valgprosesser.

Lokalisering: Det argumenteres for at denne enheten må ha være plassert i nærheten av eller i Oslo. I dagens teknologiske verden vil en slik enhet kunne plasseres hvor som helst i Norge så lenge kommunikasjonsmulighetene er tilfredsstillende. I likhet med andre sentrale enheter som er blitt flyttet nordover, bør en slik enhet vurderes lagt til Nord-Norge.

Rådmannens innstilling

Saltdal kommune støtter forslaget om opprettelse av en sentral valgenhet som får en direktoratsrolle slik det er beskrevet i høringsnotatet. Lokalisering bør vurderes ut fra muligheter til plassering i Nord-Norge.

Saksprotokoll i Formannskap - 15.06.2010

Behandling:

Enstemmig innstilling:

Saltdal kommune støtter forslaget om opprettelse av en sentral valgenhet som får en direktoratsrolle slik det er beskrevet i høringsnotatet. Lokalisering bør vurderes ut fra muligheter til plassering i Nord-Norge.

Saksprotokoll i Kommunestyre - 23.06.2010

Behandling:

Anne Britt Sletteng foreslo følgende:

1. setning i formannskapets innstilling endres til:

Saltdal kommune støtter ikke forslaget om opprettelse av en sentral valgenhet som får en direktoratsrolle slik det er beskrevet i høringsnotatet.

2. setning i innstillingen utgår.

Formannskapets innstilling ble vedtatt med 19 mot 6 stemmer (som ble avgitt for Anne Britt Slettengs forslag).

Vedtak:

Saltdal kommune støtter forslaget om opprettelse av en sentral valgenhet som får en direktoratsrolle slik det er beskrevet i høringsnotatet. Lokalisering bør vurderes ut fra muligheter til plassering i Nord-Norge.